

Actuariële controle vraagt meer dan ooit optimale afstemming tussen actuaris, accountant en verzekeraar

Tot 2016 was de rolverdeling tussen actuaris en accountant bij verzekeraars overzichtelijk. Er was een certificerend actuaris. Deze had een wettelijke en onafhankelijke verantwoordelijkheid, een duidelijk afgebakende scope, en gaf een onafhankelijke verklaring over de toereikendheid van de technische voorzieningen¹. De accountant had een wettelijke verantwoordelijkheid zich een oordeel te vormen over het vermogen, resultaat en toelichtingen daarop in de jaarrekening en toezichtsverslagstaten (WFT staten) voor De Nederlandsche Bank (DNB). Voor zijn ongedeelde verantwoordelijkheid voor het oordeel over de gehele jaarrekening, maakte de accountant in lijn met de bestaande richtlijnen (COS 620) voor actuariële onderwerpen gebruik van het oordeel van de certificerend actuaris. Door het aanwezige wettelijke kader en de onafhankelijke uitspraak van de actuaris werd het werk van de accountant op dit vlak flink beperkt. In dit artikel geven wij aan hoe de relatie tussen actuaris en accountant er nu uit ziet, en wat verzekeraars en accountants kunnen doen om de jaarlijkse controle zo effectief en efficiënt mogelijk te laten verlopen.

Door Solvency II en de bijbehorende wijzigingen in de Wet op het Financieel Toezicht (Wft) is er namelijk veel veranderd. De externe certificerend actuaris is verdwenen, terwijl de actuariële complexiteit in de verslaggeving door verzekeraars alleen maar is toegenomen. Naast technische voorzieningen, die nu onder Solvency II op marktwaarde worden gewaardeerd, valt ook de SCR berekening binnen de scope van de accountantsverklaring. Omdat de accountant ongedeelde eindverantwoordelijk blijft voor het oordeel over de jaarrekening en te controleren QRTs, vergt dat een heroverweging van de wijze waarop en mate waarin hij gebruik kan maken van actuariële specialisten, waaronder een externe actuaris.

EEN ACCOUNTANT MAG NIET BLIND VAREN OP HET OORDEEL VAN DE ACTUARIËLE FUNCTIE

De werkzaamheden die de accountant moet verrichten om zekerheid te verkrijgen over actuariële onderwerpen worden mede bepaald door hoe de verzekeraar de actuariële processen en functies heeft ingericht. Aan de ene kant van het spectrum zitten de verzekeraars die alles (actuariële werkzaamheden inclusief review door een tweedelijns actuariële functiehouders) zelf doen, aan de andere kant van het spectrum zitten verzekeraars die een onafhankelijke externe actuariële controle laten uitvoeren, met daarbij een onafhankelijk oordeel. Soms worden ook eerstelijnsactiviteiten extern belegd. Daartussen zitten verzekeraars die de actuariële functiehouders (AFH) laten ondersteunen door een externe actuaris, of die voor bepaalde onderdelen een actuariële review laten uitvoeren. De inrichting door de verzekeraar heeft gevolgen voor de accountant.

Ongeacht de inrichting door de verzekeraar dient de accountant invulling te geven aan zijn verantwoordelijkheid om het werk van de verzekeraar te toetsen. Hij heeft hierin grofweg de volgende keuzes:

- 1 Zelf alle actuariële controles uitvoeren. Gezien de specifieke technische expertise die hiervoor vereist is, zal dit voor de meeste accountants niet de voorkeur hebben en ook niet mogelijk zijn;
- 2 De actuariële controles uitvoeren samen met een 'eigen' actuaris van het eigen kantoor (inschakelen van een eigen actuariële specialist);
- 3 De actuariële controles uitvoeren met een actuaris van aan ander kantoor. De ongedeelde eindverantwoordelijkheid van de accountant maakt deze optie lastiger.

Dat de accountant controles moet uitvoeren op actuariële zaken, betekent niet dat hij alle controlewerkzaamheden zelf nog eens dunnetjes moet overdoen. Bij het uitvoeren van actuariële controles mag de accountant gebruik maken van / steunen op reeds uitgevoerde (interne) controles. Echter, hij mag ook weer niet blind varen op de het oordeel van de actuariële functie, ook niet wanneer deze functie door

een externe actuaris (soms zelfs de oude certificeerder) wordt vervuld. Dit leidt soms tot onbegrip, en het gevoel dat bepaalde controles dubbel worden uitgevoerd. Hoe vervelend dat ook is, de accountant moet eigen werkzaamheden uitvoeren.

Voor de controle van actuariële onderwerpen van een verzekeraar moet de accountant bijvoorbeeld de volgende activiteiten verrichten:

- 1 *Vaststellen dat degene die de actuariële controles bij de verzekeraar uitvoert voldoende onafhankelijk/objectief is.* Deze onafhankelijkheid kan middels charters geregeld zijn. Echter, een interne AFH is wel in dienst bij de verzekeraar. Bij een externe (uitbestede) AFH werkt het reputatierisico als een extra waarborg voor de onafhankelijkheid. Immers, wanneer hij onvoldoende kritisch is loopt de externe organisatie reputatierisico. De AFH is daarnaast nog een relatief nieuwe functie, waarbij de positionering verschilt tussen verzekeraars. Ook de wijze waarop de AFH invulling geeft aan zijn rol verschilt van persoon tot persoon. Sommige AFH's staan nu eenmaal wat sterker in de schoenen dan anderen. Dat zijn allemaal factoren om rekening mee te houden bij de beoordeling van de onafhankelijkheid.
- 2 *Vaststellen dat degene die de actuariële controles bij de verzekeraar uitvoert voldoende deskundig is.* Normaal gesproken is dit voldoende gewaarborgd bij iemand met een AAG-titel werkend bij een organisatie met een goed systeem voor kwaliteitsbewaking. Bij een ZZP'er zonder titel is meer nodig om dit vast te stellen. Bij een volledig interne invulling van de AFH is de vraag hoe de kwaliteit van de AFH wordt bewaakt. Ook dit vergt dan meer van de accountant.
- 3 *Kennisnemen van de beschikbare documentatie en het eventueel 'reperforeren' van controles.* Dit laatste stelt wel eisen aan de manier waarop de controles zijn vastgelegd. Zijn controles wel uitgevoerd maar is onvoldoende inzichtelijk van welke informatie gebruik is gemaakt, wie de controles heeft uitgevoerd, welk kader daarvoor is gebruikt, welke bevindingen naar voren zijn gekomen en hoe de bevindingen zijn geëvalueerd, dan kan de accountant in minder mate gebruikmaken van / steunen op de uitgevoerde interne controles.
- 4 *Het uitvoeren van onafhankelijke eigen analyses en controles op die onderwerpen waar de grootste risico's zitten.* Vooral bij onderwerpen die een grote financiële impact hebben en veel subjectiviteit kennen of inherent complex zijn dient de accountant zelfstandig werkzaamheden te verrichten. Voorbeelden zijn de modellering van best estimate voorzieningen, (herziening van) grondslagen, complexe schattingen en inherent complexe onderwerpen (zoals LACDT).

OOK IS DE COMPLEXITEIT VAN ACTUARIËLE ONDERWERPEN WAAROVER DE ACCOUNTANT ZICH MOET UITSPREKEN TOEGENOMEN DOOR SOLVENCY II

Hoe beter de inrichting van de verzekeraar scoort op de eerste drie punten, hoe minder werkzaamheden de accountant zelf nog hoeft uit te voeren. In basis maakt het daarbij niet uit of de verzekeraar zelf de actuariële controles uitvoert, of iemand daar voor inhuurt. Belangrijk is vooral dat de documentatie van voldoende kwaliteit is, en dat de scope voldoende aansluit bij de scope van de accountant (technische voorziening, best estimate liability, own funds en SCR). Hoe sterker het bouwwerk als geheel (1^e, 2^e en eventueel 3^e lijn samen) hoe minder de accountant hoeft te testen.

Samenvattend is de oude situatie waarin een certificerend actuaris binnen een wettelijk kader een eigen oordeel geeft, vervangen door een actuariële functiehouders. Ook is de complexiteit van actuariële onderwerpen waarover de accountant zich moet uitspreken toegenomen door Solvency II. Dat betekent dat de externe accountant meer werkzaamheden moet verrichten om tot zijn eigen oordeel te komen over de actuariële onderwerpen. Niet dat deze alles zelf moet controleren samen met zijn 'eigen' actuaris. Wanneer de betrokken controlerende actuarissen (2^e lijn) voldoende objectief en deskundig zijn, wanneer de scope van hun controle aansluit bij dat van de accountant, en wanneer de vastlegging daarvan goed is, mag de accountant zeker gebruik maken van deze controlewerkzaamheden. Dat scheelt de verzekeraar tijd en geld. Er zullen altijd onderwerpen zijn waar de accountant extra aandacht aan moet geven. Echter, hoe beter de verzekeraar zelf de zaken (zichtbaar) voor elkaar heeft, hoe efficiënter de controle zal verlopen. Het is dan ook goed om dit vooraf, bij het aanstellen van een eventuele externe AFH, te bespreken met de accountant, om de samenwerking optimaal te laten zijn. ■

¹ – De wettelijke verplichting voor certificering gold alleen voor leven- en arbeidsongeschiktheidsverzekeringen. In de praktijk waren er ook andere schadeverzekeraars die de voorzieningen op dezelfde wijze extern lieten beoordelen.

TIJD VOOR EEN ANDERE ROUTE....?

Maak voor een persoonlijk en inspirerend gesprek over je professionele toekomst een afspraak met:

Anno Bousema +31 (0)6 53 30 97 52 anno.bousema@financialassets.nl
Mieke Habraken +31 (0)6 27 45 63 70 mieke.habraken@financialassets.nl
www.financialassets.nl

FINANCIAL ASSETS ACTUARIAL EXECUTIVE SEARCH

SPECIALIST IN PERFECT ACTUARIAL & RISK JOBS:
 * NON LIFE * PENSIONS * HEALTH * LIFE INSURANCE * EMPLOYEE BENEFITS * ENTERPRISE RISKMANAGEMENT *
 * GENERAL INSURANCE * FINANCE & INVESTMENT * CAPITAL MANAGEMENT *

P. Smit RA (links) is partner bij KPMG, en is verantwoordelijk voor de accountantscontrole bij verschillende verzekeraars. J. Gielen AAG is actuaris bij KPMG, en is adviseur van verzekeraars en betrokken bij de accountantscontrole van verzekeraars.

Dit artikel is op persoonlijke titel geschreven.